

FM: Ekonomika COVID-19 krīzē attīstījusies labāk nekā gaidīts

Publicēts: 31.07.2020.

[Jaunami](#)

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) šā gada otrajā ceturksnī COVID-19 krīzes ietekmē samazinājies par 9,8%, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, liecina publicētie Centrālās statistikas pārvaldes ātrā novērtējuma dati. Lai gan tas ir straujākais kritums kopš 2010. gada, ekonomikas sarukums bijis pat nedaudz mazāks nekā sākotnēji prognozēts, labāku noturību pret krīzi uzrādot ražošanas nozarēm un pakalpojumu nozarēm sākot atgūties straujāk nekā gaidīts. Ekonomikas krituma dziļums arī bijis daudz mazāks nekā iepriekšējā krīzē, kad 2009.-2010. gadā IKP kritums gada griezumā piecus ceturkšņus pēc kārtas pārsniedza 10% un atsevišķos ceturkšņos pietuvojās 16% līmenim. Salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, IKP pēc sezonāli un kalendāri izlīdzinātiem datiem šā gada otrajā ceturksnī ir samazinājies par 7,5%.

Ekonomikas straujo sabremzēšanos otrajā ceturksnī noteica jaunā koronavīrusa straujā izplatīšanās pasaulē un infekcijas apturēšanai ieviestie ierobežojumi, attiecīgi straujākais kritums otrajā ceturksnī bijis tieši pakalpojumu nozarēs – par 11,0% salīdzinājumā ar pagājušā gada otro ceturksni, kamēr ražošanas nozares kopumā uzrādījušas visai stabilu attīstību, samazinoties tikai par 3,8%. Detalizēta informācija par nozarēm IKP ātrajā novērtējumā vēl netiek sniegta, bet skaidrs, ka lielākie kritumi otrajā ceturksnī bijuši izmitināšanas un ēdināšanas, mākslas, izlaides un atpūtas un profesionālo pakalpojumu nozarēs, uz kurām tieši attiecās ārkārtējās situācijas laikā noteiktie darbības ierobežojumi. Spēcīgs kritums bijis arī transportā, kuru līdzās starptautisko pasažieru pārvadājumu apturēšanai un iekšzemes pieprasījuma kritumam skāra arī Krievijas kravu tranzīta samazināšanās, ostu kravu apgrozījumam otrajā ceturksnī kritoties par vairāk nekā 30% un pārvadājumu apjomam dzelzceļā samazinoties par 45%.

Savukārt ražošanas nozarēs attīstība bijusi daudz stabilāka, un rūpniecībā ražošanas apjomu samazinājums arī krīzes smagākajos mēnešos aprīlī un maijā nepārsniedza 10%, un jūnijā kritums varētu būt vēl mazinājies. Apstrādes rūpniecības noturību pret krīzi lielā mērā nodrošināja nozares struktūra, kur lielākajās apakšnozarēs pieprasījums globālas krīzes laikā saglabājas stabilāks, kā arī augošie ķīmijas, farmācijas un elektrisko iekārtu ražošanas apjomi. Apstrādes rūpniecību Latvijā arī atšķirībā no daudzām citām pasaules valstīm arī tieši neskāra darbības ierobežošana vai apturēšana. Līdzīgi arī būvniecības nozarē otrajā ceturksnī saglabājusies salīdzinoši augsta aktivitāte, turpinoties jau iesākto investīciju projektu realizācijai.

Līdz ar Latviju otrā ceturkšņa IKP datus publiskojušas vēl vairākas citas Eiropas Savienības (ES) valstis, un redzams, ka šajā krīzē Latvijas ekonomikas struktūra un kopējā ekonomiskā situācija ir bijusi daudz labvēlīgāka nekā iepriekšējās globālās finanšu krīzes laikā. No ES valstīm, kas publicējušas otrā ceturkšņa rādītājus, mazāks IKP samazinājums bijis tikai Lietuvā – par 3,7%, savukārt Spānijā un Francijā IKP kritums sasniedzis pat 20% gada griezumā, kamēr ES kopumā IKP, salīdzinot ar iepriekšējā gada otro ceturksni, samazinājies par 14,4%.

Jau otrā ceturkšņa dati, kā arī situācijas attīstība jūlijā un jaunākie uzņēmēju un patērētāju noskaņojuma rādītāji apstiprina, ka krīzes zemākais punkts otrajā ceturksnī jau ir pārvarēts un nākamajos ceturkšņos ekonomikas izaugsme atsāksies, lai gan pret pagājušo gadu atsevišķās nozarēs vēl būs vērojami samazinājumi. Eiropas Komisijas veidotais ESI konfidences indekss jau kopš maija pastāvīgi paaugstinās gan Latvijā, gan ES kopumā, lai gan joprojām vēl nav atgriezies ilgtermiņa vidējā līmenī. Nodarbinātības valsts aģentūras dati rāda, ka pēdējos mēnešos piedzīvotais straujais bezdarba pieaugums praktiski ir apstājies un no jūlija vidus bezdarbnieku skaits sācis nedaudz samazināties. Jūnijā jau bijis visai spēcīgs mazumtirdzniecības pieaugums, kas labvēlīgas situācijas apstākļos varētu saglabāties arī nākamajos mēnešos. Kopumā pēdējo mēnešu attīstība rāda, ka arī 2020. gadā kopā ekonomikas lejupslīde var izrādīties nedaudz lēnāka nekā Finanšu ministrija prognozēja jūnija sākumā, sagaidot, ka IKP 2020.gadā samazināsies par 7%.

Vienlaikus jāuzsver, ka ekonomikas attīstību pašlaik visbūtiskāk ietekmē epidemioloģiskā situācija Latvijā un pasaulē, un, lai gan līdz šim Latvijai izdevies ļoti sekmīgi ierobežot COVID-19 izplatību, pēdējā mēneša dati par situācijas attīstību pasaulē un arī Eiropā nav

iepriecinoši. Līdzās straujajai vīrusa izplatībai ASV un Latīņamerikā ir vērojama arī visaptveroša infekcijas palielināšanās Eiropas valstīs un Āzijā, tajā skaitā valstīs, kas vīrusu iepriekš jau bija visai sekmīgi ierobežējušas. Līdz ar to nav izslēgts straujš infekcijas uzliesmojums arī Latvijā, vēlreiz krasi sabremzējot ekonomikas attīstību un liekot noteikt jaunus, daudz smagākus biznesa un pārvietošanās ierobežojumus.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-ekonomika-covid-19-krize-attistijusies-labak-neka-gaidits>